

GIS w praktyce

Konwersatorium 4.

Temat: Studium przypadku – opracowanie ekofizjograficzne

Opracowanie ekofizjograficzne - dokumentacja sporządzana na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym studium lub planem i ich wzajemne powiązania (ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.)

Zgodnie z treścią Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych, opracowanie ekofizjograficzne sporządza się, biorąc pod uwagę:

1. dostosowanie funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych;
2. zapewnienie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym planem zagospodarowania przestrzennego;
3. zapewnienie warunków odnawialności zasobów środowiska;
4. eliminowanie lub ograniczanie zagrożeń i negatywnego oddziaływania na środowisko;
5. ustalenie kierunków rekultywacji obszarów zdegradowanych.

...ponadto:

Część kartograficzna i opisowa opracowania podstawowego obejmuje:

- 1) rozpoznanie i charakterystykę stanu oraz funkcjonowania środowiska, udokumentowane i zinterpretowane przestrzennie w zakresie:
 - a) poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań oraz procesów zachodzących w środowisku,
 - b) dotychczasowych zmian w środowisku,
 - c) struktury przyrodniczej obszaru, w tym różnorodności biologicznej,
 - d) powiązań przyrodniczych obszaru z jego szerszym otoczeniem,
 - e) zasobów przyrodniczych i ich ochrony prawnej,
 - f) walorów krajobrazowych i ich ochrony prawnej,
 - g) jakości środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń;
- 2) diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska, a w szczególności:
 - a) oceną odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji,
 - b) oceną stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej,
 - c) oceną stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania,

- d) oceną zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi,
 - e) oceną charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku,
 - f) oceną stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia;
- 3) wstępną prognozą dalszych zmian zachodzących w środowisku, polegającą na określeniu kierunków i możliwej intensywności przekształceń i degradacji środowiska, które może powodować dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie;
 - 4) określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, polegające w szczególności na wskazaniu obszarów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze;
 - 5) oceną przydatności środowiska, polegającą na określeniu możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru;
 - 6) określenie uwarunkowań ekofizjograficznych, formułowanych w postaci wniosków z analiz, prognoz i ocen, o których mowa w pkt 1—5, stosownie do przedmiotu i skali sporządzanego planu zagospodarowania przestrzennego, które w szczególności obejmują:
 - a) określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych, a w szczególności: mieszkaniowej, przemysłowej, wypoczynkowo-rekreacyjnej, rolniczej, leśnej, uzdrowiskowej, komunikacyjnej, z uwzględnieniem infrastruktury niezbędnej do prawidłowego spełniania tych funkcji,
 - b) wskazanie terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rola w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej,
 - c) określenie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska oraz wskazanie obszarów, na których ograniczenia te występują.

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy stwierdzić można, że opracowanie ekofizjograficzne posiada rangę podstawowego dokumentu planistycznego opisującego środowisko przyrodnicze obszaru konkretnej gminy lub województwa.

Współcześnie opracowanie ekofizjograficzne **może opierać się w bardzo dużej mierze** na wykorzystaniu dostępnych cyfrowych danych przestrzennych opisujących środowisko przyrodnicze i ich analizie w środowisku GIS.

Ćwiczenie do wykonania znajduje się na formularzu sprawozdania.

Praca domowa

1. Poszukaj opracowanie ekofizjograficznego dla miasta, z którego pochodzisz. Jak wykorzystano w nim GIS?